

Ἐμμανουήλ Στ. Γιαννόπουλου
 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΕΙΣ ΤΟ ΘΕΩΡΗΤΙΚΟΝ
 ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΟΝ ΤΗΣ
 ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ,
 ΧΟΥΡΜΟΥΖΙΟΥ ΧΑΡΤΟΦΥΛΑΚΟΣ
 ἐκδ. University Studio Press, Θεσσαλονίκη
 2002, σσ. 117

Τὸ βιβλίο ἀποτελεῖ γιὰ τοὺς φίλους τῆς βυζαντινῆς μουσικῆς ἓνα ἐγχειρίδιο τὸ ὁποῖο συμπληρώνει τὸ *Μέγα Θεωρητικόν* τῆς βυζαντινῆς μουσικῆς τοῦ Χρυσάνθου ἐκ Μαδύτων. Ἡ πρωτοτυπία τοῦ θέματος αὐτοῦ, ἡ σύλληψη ἀπὸ τὸν συγγραφέα του, ὅπως ἐπίσης καὶ ἡ ἐνασχόληση γιὰ τὴν καταγραφή καὶ τὴν συγκέντρωση ὅλων τῶν κωδίκων τοῦ Χουρμουζίου, ὥστε νὰ ὑλοποιηθεῖ ἡ ἐκπόνηση τῆς κριτικῆς αὐτῆς μελέτης, καταδεικνύει στοὺς ἐνασχολούμενους μὲ τὴν τέχνη τῆς βυζαντινῆς μουσικῆς τὸ μέγεθος τῆς προσωπικότητάς του ποὺ γιὰ τοὺς περισσότερους εἶναι ἄγνωστες. Προβάλλει, ἐκτὸς ἀπὸ τὴν συμβολὴ τοῦ Χουρμουζίου στὸ πρακτικὸ μέρος τῆς βυζαντινῆς μουσικῆς τῆς νέας ἀναλυτικῆς μεθόδου καὶ τὴν διατριβή του μὲ τὰ τῆς «θεωρίας» τῆς βυζαντινῆς μουσικῆς, κάτι τὸ ὁποῖο δὲν μᾶς ἦταν γνωστό.

Στὶς σελίδες τοῦ βιβλίου αὐτοῦ διευκρινίζονται σημεῖα τῆς θεωρίας τοῦ *Μεγάλου Θεωρητικοῦ*, γι' αὐτὸ ἄλλωστε ἀποτελεῖ καὶ συμπλήρωμά του. Ἐκτὸς ὅμως ὅτι φωτίζει κάποια σκοτεινὰ σημεῖα θεωρητικῆς ὑφῆς, ὅπως γιὰ παράδειγμα τὴν ὀρθογραφία τῆς μουσικῆς ἢ προκειμένου γιὰ τὸν τρίτο ἦχο (περὶ πλαγιασμοῦ τῆς βάσεώς του καὶ πῶς ὁ ἦχος αὐτὸς μεταχειρίζεται τὴν διατονικὴ κλίμακα στὸ παπαδικὸ εἶδος), τὸ σημαντικότερο εἶναι πῶς δηλώνεται μὲ αὐτὸ τὸ βιβλίο ἡ ἱστορικὴ συνέχεια τῆς βυζαντινῆς μουσικῆς αὐτῆς καθ' αὐτῆς, ὡς αὐτόνομο μουσικοῦ συστήματος ποὺ δημιουργήθηκε τὴν Βυζαντινὴ περίοδο, ἀλλὰ καὶ ἡ ἄρρηκτη σχέση της μὲ τὴ μουσικὴ τῶν ἀρχαίων ἐλλήνων.

Σημαντικότερο ὅμως εἶναι πῶς διαφαίνεται μέσα ἀπὸ τὶς σελίδες του ὅτι ἡ «νέα ἀναλυτικὴ Παρασημαντικὴ σημειογραφία» μπορεῖ νὰ ὀνομάζεται νέα ἐφεύρεση μουσικῆς γραφῆς, ὅμως διατηροῦνται μὲ αὐτὴ ἀκουστικὰ τὰ ἀρχαῖα

μαθήματα τῆς βυζαντινῆς μουσικῆς. Ἡ καινοτομία αὐτῆ τῶν τριῶν μεγάλων διδασκάλων ποὺ εἶχε ὡς ἀποτέλεσμα τὴν ἐπιστημονικοποίηση τῆς μουσικῆς, δεικνύει πῶς ἡ ἐνέργειά τους αὐτῆ ἀπώτερο σκοπὸ εἶχε τὴν διαφύλαξη τῆς βυζαντινῆς μουσικῆς ἀπὸ ξένες ἐπιδράσεις, τὴν συστηματοποίησή της μὲ στόχο νὰ γίνεи εὐκολότερη ἡ ἐκμάθησή της, ὥστε νὰ δημιουργηθοῦν στὴν συνέχεια οἱ κατάλληλες συνθῆκες γιὰ τὴν περαιτέρω ἀνάπτυξη καὶ ἐξέλιξή της. Ὁ Χουρμούζιος ἦταν ἓνας ἐκ τῶν τριῶν διδασκάλων ποὺ μαζί μὲ τὸν Γρηγόριο τὸν Πρωτοψάλτη διαφύλαξαν ὡς κόρην ὀφθαλμοῦ τὴν ἀκουστικὴ παράδοση, ἐπειδὴ δὲν ἐπέτρεψαν νὰ παραγκωνιστεῖ «τὸ πρακτικὸν μέρος» τῆς βυζαντινῆς μουσικῆς.

Τὸ βιβλίον αὐτὸ ἔχει ὡς στόχο νὰ παρουσιάσει τὰ καθ' ἡμᾶς παραδεδομένα ἀλλὰ καὶ νὰ καταδείξει τὶς συνεχεῖς μεταβολές ποὺ ὑπέστη ἡ τέχνη τῆς βυζαντινῆς μουσικῆς στὸ ἱστορικὸ γίγνεσθαι. Μὲ διάθεση ἐρευνητικὴ καὶ κάτω ἀπὸ τὸ πρίσμα τῆς προαγωγῆς τῆς ἐπιστήμης, ἀποτολμᾷ μία διεΐσδυση σὲ γνωστικὰ ἀντικείμενα γιὰ τὰ ὁποῖα πάρα πολὺ λίγες μελέτες ἔχουν γραφεῖ. Συνεπῶς, ἡ κριτικὴ αὐτῆ μελέτη ἀναδεικνύει καὶ τεκμηριώνει τὴν ἴδια τὴν παράδοσή μας. Διότι ἡ προάσπιση τῆς ἐξελικτικῆς πορείας τῆς τέχνης τῆς βυζαντινῆς μουσικῆς εἶναι αὐτῆ ποὺ διασφαλίζει, διαιωνίζει καὶ διαφυλάττει τὴν ὕπαρξιν τῆς ἴδιας τῆς τέχνης, ἐνῶ ταυτόχρονα ἀποτελεῖ τὸ ἐχέγγυον τῆς γνωσιολογικῆς, τῆς ἐπιστημονικῆς διάστασός της.